

161

1
b-61

Yuzhnoye
1900

2010

2001

152
1-54

Handwritten signature

ԻՆՁ Ի ԵՐՋԱՆԿՈՒԹԻՒՆԸ

ԸՍՑ Լ. ՏՈՒՍՏՈՅԻ.

Արտատպած «Արարատ» ամսագրից.

ՎԱՂԱՐՇԱՊԱՏ
Տպարան Մայր Աթոռոյ Ս. Էջմիածնի
1900

1
Ի-Ե/ւր

ԻՆՁ Ի ԵՐՋԱՆԿՈՒԹԻՒՆԸ

397
✓

ԸՍՏ Լ. ՏՈՒՍՏՈՅԻ.

(36749)

Արտատպած «Արարատ» ամսագրից.

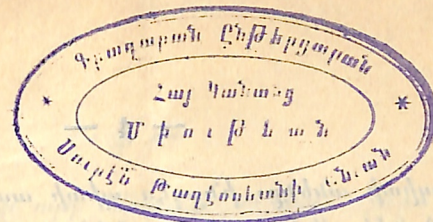
ՎԱՂԱՐՇԱՊՈՏ

Տպարան, Մայր Աթոռոյ Ս. Էջմիածնի

1900

3/033-42

Дозволено Цензурою 17 Мая 1900 г. г. Тифлисъ.

ԻՆՉ Է ԵՐՋԱՆԿՈՒԹԻՒՆԸ.

ԻՆՉ է երջանկութիւնը, որոնք են նորա հական պայմանները, ինչ է պահանջուում իրօք երջանիկ լինելու համար աշխարհիս վրայ—ահա հարցեր, որոնց պատասխանը փորձել են տալ բոլոր իմաստասէրները՝ սկսած ամենահին ժամանակներից: Ծրջանիկ ապրելու ցանկութիւնը միշտ յատուկ է եղել մարդկանց, այդ ցանկութիւնը միշտ էլ կունենան նոքա, ուստի և բարոյագիտութեան մէջ միշտ բնականաբար ամենակարեւոր տեղը պիտի ունենան երջանկութեան գաղափարը և երջանկութիւնը պայմանաւորող հանգամանքների վերաբերեալ խնդիրները:

Բայց մի՞թէ դարերի ընթացքում յառաջ խաղացող քաղաքակրթութիւնը մեզ մինչև այսօր ցոյց չէ տուել, թէ որոնք են ճշմարիտ երջանկութեան պայմանները, թէ ինչ

14182-58

82-881-

պիտի անենք, ինչպէս պիտի ապրենք, որ երջանիկ լինինք: Քրիստոնէի համար դժուար չէ այդ ցուցումները գտնել ~~Յրկնաւոր Ուսուցիչ~~ վարդապետութեան մէջ, եթէ միայն նա ճշմարտապէս հաւատում է, որ Փրկչին հետեւելով անպատճառ հասնելու է երջանկութեան. բայց ո՞վ չէ տեսնում, որ մարդկութիւնը դեռ շատ հեռու է այն կեանքից, որ առաջարկում է նորան Քրիստոս, ո՞վ չի խոստովանիլ, որ դեռ Աւետարանի ուսումը չէ մեր առաջնորդը, որ երջանիկ ապրելու համար մենք բնաւ այն չենք որոնում, ինչ որ ցոյց է տալիս Փրկչը: Մենք կառավարուում ենք մեր առօրեայ կեանքում մի ուրիշ վարդապետութեամբ, որ ոչինչ առնչութիւն չունի Քրիստոսի վարդապետութեան հետ. այդ երկու ուսումը միմեանց մինչ այն աստիճան հակառակ են, որ կարող ենք հաստատ ասել թէ մարդ մէկին հետեւելով՝ անպատճառ միւսի հակառակ է գործում: Սակայն Քրիստոսի ուսումն այնքան սրարդ է և այնքան համոզիչ, որ նորան չհետեւելը, նորանով չառաջնորդուելը միայն մարդկութեան կուրուցութիւնն է ապացուցանում:

Քրիստոսի այդ մարդը ուսման ջերմ քարոզիչն է և աշխարհի ուսման զօրաւոր հակառակորդը՝ ուսու աշխարհահռչակ վիպառան և իմաստասէր Լ. Տոլստոյը, որի հայեացքն երջանկութեան մասին յառաջ ենք բերում այստեղ:

Քրիստոս ճշմարտութիւն է ուսուցանում, ասում է Տոլստոյը, և եթէ վերացական ճշմարտութիւնը ճշմարտութիւն է, ճշմարտութիւն կը լինի այն և իրականութեան մէջ: Եթէ Աստուծոյ հետ ապրելը միակ ճշմարիտ, երջանիկ կեանքն է ինքն ըստ ինքեան, այդ կեանքը ճշմարիտ է, երջանիկ է և այստեղ, երկրի վրայ, ինչ էլ որ պատահի: Քրիստոս ասում է, որ իւր աշակերտները պիտի հալածուին իւր ուսման համար և պէտք է համբերեն ու զիմանան աշխարհի հալածանքներին. բայց նա չէ ասում, թէ իւր ուսմանը հետեւելով նոքա աւելի զրկանքներ կը կրեն, քան աշխարհի ուսմանը հետեւելով. ընդ հակառակը, ծա ասում է թէ աշխարհի ուսման հետեւողները անբաղդ կը լինին, իսկ իւր ուսման հետեւողները երջանիկ կը լինին: Քրիստոս ասում

է, թէ հենց աշխարհօրէն ձեռնառու է չհոգալ աշխարհի կեանքի մասին:

Եթէ վերացականապէս քննելու լինինք այն խնդիրը, թէ ուժ՝ վիճակն աւելի լաւ կը լինի՝ Բրիստոսի աշակերտների թէ՛ աշխարհի աշակերտների, չենք կարող չտեսնել, որ Բրիստոսի աշակերտների վիճակն աւելի լաւ պիտի լինի հենց այն պատճառով, որ նոքա ամէնքին բարի անելով, մարդկանց մէջ ատելութիւն չեն զարթեցնի: Բրիստոսի աշակերտները՝ չար չգործելու պատճառով, միայն չար մարդկանցից կարող են հալածուել. իսկ աշխարհի աշակերտներին ամէնքը կը հալածեն, որովհետեւ նոցա կեանքի օրէնքը մաքառման, այսինքն միմեանց հալածելու օրէնքն է: Չարչարուելու պատահականութիւնը միւսնոյն է թէ Բրիստոսի և թէ աշխարհի աշակերտների համար. զանազանութիւնն այն է միայն, որ Բրիստոսի աշակերտները պատրաստ կը լինին չարչարուելու, իսկ աշխարհի աշակերտները ամէն հնար գործ կը դնեն չարչարանքից խոյս տալու համար. Բրիստոսի աշակերտները չարչարուելիս պիտի մտածեն, որ իրենց չարչարուելն հար-

կաւոր է աշխարհի համար, իսկ աշխարհի աշակերտները չեն իմանայ, թէ ինչի՛ համար են չարչարուում: Վերացականապէս դատելով՝ Բրիստոսի աշակերտների վիճակն աւելի ձեռնառու պիտի լինի աշխարհի աշակերտների վիճակից:

Այս բանն ստուգելու համար թող ամէն մարդ միտը բերէ իւր կեանքի բոլոր ծանր բոլէքները, այն բոլոր մարմնաւոր և հոգեկան տառապանքները, որոնց ինքը ենթակայ է եղել, և հարցնէ ինքն իրեն՝ յանուն ինչի՞ է ինքը ենթարկուել այդ բոլոր դժբաղդութիւններին, յանուն աշխարհի, թէ՛ Բրիստոսի ուսման: Թող ամէն անկեղծ մարդ լաւ միտը բերէ իւր կեանքը, և նա կը տեսնէ, որ երբեք ոչ մի անգամ՝ նա չէ տանջուել Բրիստոսի ուսումը կատարելուց, այլ մեծ մասը իւր կեանքի դժբաղդութիւններից յառաջ է եկել նորանից, որ ինքը հակառակ իւր հակումներին՝ հետեւել է իրեն կաշկանդող աշխարհի ուսմանը:

Իսկապէս մենք բոլորս աշխարհի ուսման նահատակներ ենք, բայց չենք տեսնում այդ

ուսումը գործադրելու բոլոր վտանգներն ու նեղութիւնները, որովհետեւ կարծում ենք, թէ մեր այդ ուսման համար կրած բոլոր զբոսանքներն անհրաժեշտ են:

Մենք մի անգամ հաւատացել ենք, որ այն բոլոր դժբաղդութիւնները, որ մենք ստեղծում ենք մեզ համար, մեր կեանքի անհրաժեշտ պայմաններն են, ուստի և չենք կարողանում հասկանալ, որ Քրիստոս հենց այն է ուսուցանում, թէ ինչպէս ազատուենք մեր դժբաղդութիւններից և բազդաւոր ապրենք: Մենք պէտք է գէթ մեր մտքի մէջ հրաժարուենք այս սխալ հասկացողութիւնից և առանց կանխակալ կարծիքի մեզ ու մեր շուրջը նայենք, որպէս զի կարող լինինք կշռադատել, թէ որ կեանքն է բազդաւոր:

Մտէք մարդկանց մի մեծ խմբի մէջ, մանաւանդ քաղաք տեղերում, ուշ դարձրէք այդ յոգնած, վրդովուած, հիւանդոտ դէմքերին և յետոյ յիշեցէք ձեր կեանքը, յիշեցէք ուրիշների կեանքը, որի մանրամասնութիւնները ձեզ ծանօթ են. միտ բերէք այն բոլոր բռնի մահերը, բոլոր ինքնասպանութիւնները,

որոնց մասին դուք լսած կը լինիք և հարցրէք, թէ յանուն ինչի են տեղի ունենում այդ բոլոր տառապանքները, տանջանքն ու յուսահատութիւնները, որ ինքնասպանութեանց են հասցնում: Եւ դուք կը տեսնէք, որ տառապանքների ինքնատանջողականը մարդիկ քաշում են յանուն աշխարհի ուսման, որ այդ բոլոր տառապանքները պէտք չեն և կարող էին չլինել, որ մարդկանց մեծ մասը աշխարհի ուսման նահատակ է:

Եթէ քննելու լինինք մարդկանց կեանքը, սկսած հարստից մինչև վերջին աղքատը, կը տեսնենք որ դոցանից ոչ ոք գոհ չէ իւր վիճակից, ոչ ոք բաւական չէ համարում իւր ունեցածը, այն, ինչ որ անհրաժեշտ է ճանաչուում՝ աշխարհի ուսման համեմատ: Ամէն ոք չարչարուում է, իւր բոլոր ոյժերը գործ է դնում ձեռք բերելու համար այն, ինչ որ իրեն պէտք չէ իրօք, բայց որ պահանջում է նորանից աշխարհի ուսումը և որի չլինելը նորա համար անբաղդութիւն է: Եւ հենց որ ձեռք բերուի այդ պահանջուածը, նորանից էլի ու էլի նոր բաներ կը պահանջուին ան-

վերջ—Սխիփոսի աշխատանք, որ մարդկանց կեանքն է խորտակում: Բոլորն էլ չարչարուում են իրենց ունեցածն աւելացնելու համար. 300 ունեցողը տանջուում է 400 ձեռք բերելու համար, 400 ունեցողն անպատճառ ուզում է 500 ունենալ եւլն են: Բոլորն էլ ուժից վեր աշխատութեամբ ծանրացնում են իրենց առանց այն էլ ծանրացած կեանքը, իրենց հոգին ամբողջ տալիս են աշխարհի ուսմանը:

Բայց գուցէ այդպիսի կեանքն ինքն ըստ ինքեան բարդաւոր է:

Եթէ չափենք այդ կեանքը այն բանի չափով, ինչ որ մարդիկ միշտ երջանկութիւն են համարել, կը տեսնենք որ այդ կեանքը սաստիկ անբաղդ է: Դրաւ, որոնք ենք երկրաւոր բաղդաւորութեան գլխաւոր պայմանները, այն պայմանները, որոնց մասին ոչ ոք չի վիճել:

Երջանկութեան առաջին պայմաններից մէկը, որ ամէնքն էլ ընդունում են, այնպիսի կեանքն է, երբ մարդ բնութիւնից կտրուած չէ, այսինքն՝ բաց երկնքի, արեւի լոյսի տակ, թարմ օդում ապրելը և հաղորդակցութիւն երկրի,

բոյսերի, կենդանիների հետ: Այս բանից զուրկ լինելը բոլոր մարդիկ միշտ էլ մեծ անբաղդութիւն են համարել: Բանտարկեալներն ամէնից աւելի են զգում այս զրկանքը: Այժմ տեսնենք աշխարհի ուսման համեմատ ապրող մարդկանց կեանքը:

Որքան շատ յաջողութիւն են գտել նոքա ըստ աշխարհի ուսման, այնքան աւելի զուրկ են երջանկութեան այս պայմանից: Որքան բարձր է նոցա ձեռք բերած աշխարհային երջանկութիւնը, այնքան քիչ են տեսնում նոքա արեւի լոյսը, դաշտեր ու անտառներ, վայրի ու ընտանի կենդանիներ: Շատերը նոցանից—կանայք գրեթէ բոլորը—ծերանում են, իրենց կեանքում հազիւ մի-երկու անգամ տեսած լինելով արեւի ծագումը և առաւօտը, իսկ դաշտ ու անտառ տեսնում են միայն ճանապարհ գնալիս կառքի կամ վազոնի պատուհանից. լսում են զոքա միայն կառքերի, մեքենաների, նուագարանների ձայներ, տեսնում են միայն գործուածքների, քարերի, մարդու ձեռքով մշակած փայտ եւլն, մի խօսքով իսպառ զրկուած են կենդանի բնու-

թեան հետ որևէ առնչութիւն ունենալուց:

Երջանկութեան երկրորդ աներկբայելի պայմանն է աշխատանքը, նախ՝ սիրած և ազատ աշխատանք, երկրորդ՝ ֆիզիքական աշխատանք, որ ախորժակ է բաց անում և հանգստացնող խոր քուն բերում:

Այս պայմանիցն էլ մարդիկ այնքան աւելի զուրկ են, որքան ըստ իրենց կարծեաց մեծ երջանկութեան են հասել՝ աշխարհի ուսման համեմատ: Աշխարհի բոլոր բաղդաւորները, չինոյիներն ու հարուստները, կամ կալանաւորների նման բոլորովին զրկուած են աշխատանքից և ապարդիւն մաքառում են հիւանդութեանց դէմ, որ յառաջ են գալիս ֆիզիքական աշխատանքի բացակայութիւնից, և աւելի ապարդիւն՝ իրենց յաղթող ձանձրոյթի դէմ («ապարդիւն», որովհետև աշխատանքը միայն այն ժամանակ է ուրախաբեր, երբ անշուշտ հարկաւոր է. իսկ նոցա ոչինչ պէտք չէ) կամ իրենց համար ատելի գործ են կատարում («ատելի», որովհետև ոչ ոք իւր աշխատանքից գոհ չէ և գէթ այնպիսի հաճութեամբ չէ աշխատում, ինչպէս մի դռնա-

պան, որ տան առաջի ձիւնն է մաքրում): Բոլոր այս բաղդաւորները կամ խապաւ զուրկ են աշխատանքից կամ իրենց չսիրած աշխատանքն են անում, այսինքն՝ տաժանակիր աշխատանքի դատապարտուածների վիճակն ունին:

Երջանկութեան երրորդ հաստատունն պայմանն ընտանիքն է: Եւ դարձեալ մարդիկ որքան մեծ աշխարհային յաջողութիւն են գտնում, այնքան աւելի հեռանում են այս երջանկութիւնից: Ծոքա մեծ մասամբ անառակ են և զիտակցաբար հրաժարուում են ընտանիքի տուած ուրախութիւնից, ենթարկուելով միայն նորա անյարմարութիւններին: Եթէ անառակ չեն, երեխաները նոցա համար ուրախութիւն չեն, այլ բեռը: Եթէ երեխաներ էլ ունին, զրկուած են նոցա հետ հազորդակցութիւն ունենալու ուրախութիւնից: Ծոքա իրենց օրէնքների համաձայն պէտք է երեխաներին տան բոլորովին օտար մարդկանց, սկզբում օտարազգիների, իսկ յետոյ դատարարների, այնպէս որ ընտանիքը նոցա միայն վիշտ է տալիս—երեխաներ, որոնք փոքրուց իրենց ծնողների նման անբաղդ են լի-

նում և որոնք ծնողների համար միայն մի զգացմունք են ունենում, այն է՝ նոցա մահն են ցանկանում, որպէս զի ժառանգութիւն ստանան: Յոքա բանտում փակուած չեն, բայց նոցա կեանքի հետեանքները ընտանիքի վերաբերութեամբ աւելի տաժանելի են, քան բանտարկուածների ընտանիքից զրկուած լինելը:

Երջանկութեան չորրորդ պայմանն է ազատ, սիրով հաղորդակցութիւն աշխարհիս բոլոր բազմատեսակ մարդկանց հետ: Եւ դարձեալ որքան բարձր աստիճանի են հասնում մարդիկ այս աշխարհում, այնքան աւելի զրկուած են լինում բաղդաւորութեան այս գըլխաւոր պայմանից: Որքան բարձր, այնքան նեղ ու սահմանափակ է մարդկանց այն շրջանը, որոնց հետ կարելի է հաղորդակցութիւն ունենալ, և այնքան ստոր են իրենց մտաւոր ու բարոյական զարգացմամբ այդ կախարդական շրջանը կազմող մարդիկ:

Վերջապէս երջանկութեան հինգերորդ պայմանն առողջութիւնն է և մահն առանց հիւանդութեանց: Եւ դարձեալ որքան բարձր են կանգնած մարդիկ հասարակաց սանդուղքի

վրայ, այնքան աւելի զուրկ են նոքա բաղդաւորութեան այս պայմանից: Վերջենք, օրինակի համար, միջին հարստին ու իւր կնոջը և միջին գիւղացուն ու իւր կնոջը, և կը տեսնենք, որ գիւղացին ու իւր կինը՝ չնայելով իրենց խեղճ ապրուստին ու ծանր աշխատանքին, աւելի առողջ են, քան հարուստն ու իւր կինը:

Քրիստոսի ուսումը կատարելը դժուար է: Քրիստոս ասում է. ով ուզում է հետեւել ինձ, թող թողնէ տուն ու տեղ ու իւր մերձաւորներին, և նա կ'ստանայ այս աշխարհում դոցա հարիւրապատիկը և բացի դորանից՝ յաւիտեանական կեանք: Եւ ոչ ոք չէ հետեւում Քրիստոսին: Իսկ աշխարհի ուսումն ասում է. թող տունդ, արտերդ, եղբայրներիդ, հեռացիր գիւղից և գնա հոտած քաղաքը: Եւ ոչ ոք այս դժուար չէ համարում: Ոչ միայն քաղաք գնացող որդիքը, այլ և նոցա ծնողները դժուար բան չեն համարում այդ: Յոքա մինչև անգամ խորհուրդ են տալիս իրենց որդոցը քաղաք տեղափոխուել. նոցա թուում է, որ այդ ոչ միայն հարկաւոր է, այլ և լաւ է ու բարոյական:

Կարելի էր հաւատալ, թէ Բրիտոսի ուսումը կատարելը դժուար է և տաժանելի, եթէ աշխարհի ուսումը կատարելը շատ հեշտ լինէր, և անվտանգ, և ակորժելի: Բայց չէ՞ որ մենք հակառակն ենք տեսնում:

Մի ժամանակ եղել են Բրիտոսի նահատակներ, բայց իբրև բացառութիւն. 1800 տարուան ընթացքում կամայ և ակամայ նահատակների թիւը հաշուում են 380 հազար, բայց հաշուեցէք աշխարհի նահատակներին—և Բրիտոսի մի նահատակին կրննի աշխարհի ուսման 1,000 նահատակ, որոնց տանջանքները հարիւրապատիկ սոսկալի են: Միայն այս դարու պատերազմներում սպանուածների թիւը հաշուում են մինչև երեսուն միլիոն հոգի:

Չէ՞ որ դոքա բոլորը աշխարհի ուսման նահատակներ են, որովհետեւ եթէ մարդկութիւնը Բրիտոսի ուսմանը հետեւէր, մարդիկ միմեանց չէին սպանիլ:

Պէտք չէ անպատճառ նահատակ դառնալ յանուն Բրիտոսի, այդ չէ քարոզում Բրիտոս: Նա ուսուցանում է, թէ պէտք չէ չար-

չարուել յանուն աշխարհի սուտ ուսման:

Բրիտոսի ուսումն ունի խորին բնական-ցական իմաստ. Բրիտոսի ուսումը հանրամարդկային խորհուրդ ունի. Բրիտոսի ուսումն ունի և պարզ, գործնական իմաստ ամէն մի մարդու կեանքի համար: Այդ իմաստը կարելի է արտայայտել այսպէս. Բրիտոս ուսուցանում է մարդկանց յիմարութիւններ չանել: Այս է Բրիտոսի ուսման շատ պարզ, բոլորին մատչելի իմաստը:

Բրիտոս ասում է. մի՛ բարկանայ, ոչ ոքի քեզանից ստոր մի՛ համարիր—այդ յիմարութիւն է: Կը բարկանաս, ուրիշներին կը զրկես՝ վնասը քեզ կը հասնի: Ելի ասում է. չարի փոխարէն չար մի՛ հատուցանիր, թէ չէ՛ չարը քեզ վրայ կը դառնայ, առաջուանից էլ վատթար կերպով: Եւ դարձեալ ասում է. մարդկանց օտար մի՛ համարիր միայն այն պատճառով, որ նոքա որիշ երկրում են ապրում և ուրիշ լեզուով են խօսում: Եթէ դու նոցա թշնամի համարես, նոքա էլ քեզ թշնամի կը համարեն—վնասը քեզ կը հասնի: Ու-

*

1008
36748
14182-88

ընմն այս բոլոր յիմարութիւնները մի' անիր,
և քեզ համար աւելի լաւ կը լինի:

Քրիստոս կոչում է մարդկանց դէպի ջրի
աղբիւրը, որ նոցա շատ մօտիկ է: Մարդիկ
պապականութեամբ են ծարաւից, ցեխ են ուտում,
միմեանց արիւնն են խմում, բայց նոցա ու
սուցիչներն ասել են, թէ կը կորչեն, եթէ
գնան Քրիստոսի ցոյց տուած աղբիւրի մօտ:
Եւ մարդիկ հաւատում են նոցա, տանջուում
են ու մեռնում ծարաւից՝ ջրի կողքին, և
չեն համարձակում մօտենալ նորան: Բայց բա-
ւական է միայն հաւատալ Քրիստոսին, թէ
նա բարիք է բերել երկրի վրայ, հաւատալ,
որ նա մեզ ծարաւիներիս կենդանի ջրի աղ-
բիւր է տալիս, մօտենալ նորան, և մենք կը
տեսնենք, թէ ինչ նենգաւոր է աշխարհի ու
սուցիչների խաբէութիւնը, և թէ ինչ անմիտ
է մեր տառապանքը, քանի որ այդքան մօտ է
մեր փրկութիւնը: Բաւական է որ ուղղամբ-
տութեամբ ու պարզութեամբ ընդունենք Քրի-
ստոսի ուսումը, և մեզ համար ակնյայտի
կը լինի այն սոսկալի խաբէութիւնը, որով ապ-
րում ենք ամէնքս և իւրաքանչիւրը մեզանից:

Սերնդէ սերունդ մենք աշխատում ենք
ապահովել բռնութեամբ մեր կեանքն ու մեր
սեպհականութիւնը: Մեզ այնպէս է երեւում,
թէ ամենամեծ իշխանութիւնը և ամենամեծ
սեպհականութիւնը մեր կեանքի երջանկու-
թիւնն է: Մենք այնպէս ենք ընտելացել այս
բանին, որ Քրիստոսի ուսումը, թէ մարդու
բաղդաւորութիւնը չի կարող կախուած լինել
իշխանութիւնից ու ստացուածքից, թէ հա-
րուստը չի կարող երջանիկ լինել, մեզ երեւում
է իբրեւ զոհաբերութեան պահանջ յանուն
ապագայ բարիքների: Քրիստոս մեզանից զոհ
պահանջել չէ էլ մտածում: Նա, ընդհակա-
ռակն, ուսուցանում է մեզ չանել այն, ինչ
որ վատ է, այլ անել այն, ինչ որ լաւ է մեզ
համար այստեղ, այս կեանքում: Քրիստոս սի-
բելով մարդկանց, ուսուցանում է հեռու մը-
նալ բռնութեամբ անձն ապահովելուց և սեպ-
հականութիւնից նոյնպէս, ինչպէս որ սիրելով
մարդկանց՝ քարոզում է հեռու մնալ կռուից
ու արբեցողութիւնից:

Մենք այն սխալ համոզմունքն ունինք,
թէ ուրիշ մարդկանց դէմ մաքաւելով կարող

ենք մեր կեանքն ապահովել: Մենք այնպէս ենք ընտելացել այս խաբէութեանը, որ չենք էլ նկատում այն բոլորը, ինչ որ կորցնում ենք այդ պատճառով: Իսկ կորցնում ենք ամէն բան—մեր բոլոր կեանքը: Մեր ամբողջ կեանքն անց է կենում կեանք ապահովելու, կեանքի համար պատրաստուելու հոգսերով, այնպէս որ էլ կեանք բնաւ չէ մնում:

Եթէ լաւ քննենք մեր կեանքը, կը տեսնենք, որ այն ամէնը, ինչ որ անում ենք իբր թէ մեր կեանքն ապահովելու համար, մենք անում ենք ոչ թէ կեանք ապահովելու համար, այլ նորա համար, որ դորանով զբաղուելով՝ մոռանանք, որ մեր կեանքը երբէք ապահովուած չէ և չէ էլ կարող ապահովուած լինել: Բայց դեռ բաւական չէ, որ մենք խաբում ենք մեզ և խորտակում ենք մեր իսկական կեանքը երեւակայականի համար, այլ յաճախ ձգտելով դէպի ապահովութիւն, խորտակում ենք հէնց այն, ինչ որ ուզում ենք ապահովել: Փրանսիացիք զինուում են իրենց կեանքին ապահովելու համար 70 թուին, և այդ ապահովելուց հարիւր հազարաւոր ֆրանսիա-

ցիք են կոտորուում: Ժիւնոյն բանն են անում բոլոր սպառազինուող ազգերը: Հարուստ մարդը ապահովում է իւր կեանքը փող դիզելով. փողը գրաւում է աւագակին, որ սպանում է նորան:

Քրիստոսի ուսումը, թէ կեանքը կարելի չէ ապահովել, այլ պէտք է միշտ ամէն բոլոր մեռնելու պատրաստ լինել, աւելի լաւ է, քան աշխարհի ուսումը, թէ պէտք է կեանք ապահովել. աւելի լաւ է, որովհետեւ այդ երկու դէպքումն էլ մահուան անխուսափելի լինելը և կեանքի անապահովութիւնը միեւնոյնն է մնում: Բայց ինքը կեանքը, Քրիստոսի ուսման համեմատ, գործ չէ դրուում կեանք ապահովելու ունայն զբաղմունքի վրայ, այլ ազատ է լինում և կարող է տրուել մի, իրեն յատուկ նպատակի, այն է՝ բարիք գործել անձին և ուրիշներին: Քրիստոսի աշակերտը աղքատ կը լինի, այո՛, այսինքն նա կը վայելէ Աստուծոյ տուած բոլոր բարիքները: Ծա չի խորտակիլ իւր կեանքը: Եւ ի՞նչ է նշանակում աղքատ. այդ նշանակում է, որ նա քաղաքում չի ապրիլ, այլ գիւղում: Ժամը չի նստիլ, այլ

կաշխատէ դաշտում, անտառում, կը տեսնէ արեւի լոյսը, երկիր, երկինք, կենդանիներ, գլուխ չի կորիւ թէ ինչ ուտէ ակորժակ գրգռելու համար, այլ օրը երեք անգամ կը սովածանայ. չի թաւալ տայ փափուկ բարձերի վրայ և չի մոռնիլ, թէ ինչպէս աղատուի անքնութիւնից, այլ կը քնէ. երեխաներ կ'ու- նենայ, կ'ապրէ նոցա հետ. ազատ հաղորդակ- ցութիւն կ'ունենայ բոլոր մարդկանց հետ և, որ գլխաւորն է, իւր չկամեցած բանը չի ա- նիլ, ազագայի համար երկիւղ չի ունենայ: Կը հիւանդանայ, կը տանջուի, կը մեռնի բոլորի նման, բայց անտարակոյս կ'ապրի աւելի բաղ- դաւոր, քան ուրիշները:

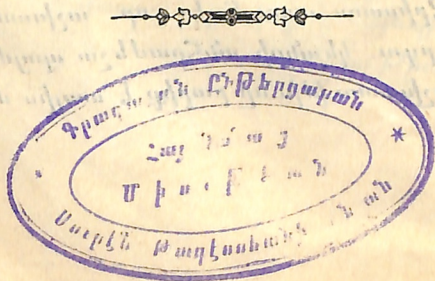
Պէտք է վերականգնել բոլոր չապակա- նուած մարդկանց յատուկ այն գաղափարը, թէ երջանկութեան անհրաժեշտ պայմանը ոչ թէ պարտադրութիւնն, այլ աշխատանքն է, որ մարդ ձանձրանում, նեղուում է առանց աշխատու- թեան: Պէտք է մոռանանք մեր վայրենի նա- խապաշարմունքը թէ չաշխատող հարուստը բաղդաւոր է: Զրիստոս չէր կարող այնպիսի փարզիկ երեւակայել, որոնք աշխատութիւնը

նզովք համարէին, ուստի և միշտ հասկանալի է համարում ինքն ըստ ինքեան, թէ իւր ա- շակերտը աշխատում է: Եւ ասում է նա. եթէ մարդ աշխատի, աշխատութիւնը կը կե- րակրէ նորան: Զրիստոս քարոզում է, թէ իւրաքանչիւր ոք ամենալաւ կեանքը կ'ունենայ, եթէ հասկանայ իւր կոչումը— ուրիշներից աշխատանք չպահանջէ, այլ ինքը միշտ աշխա- տի ուրիշների համար: Զրիստոս ցոյց է տա- լիս, որ մարդ ապահովում է իւր սնունդը ոչ թէ ուրիշներից խլելով, այլ ուրիշների հա- մար պիտանի, օգտակար լինելով: Որքան մի մարդ աւելի պիտանի լինի ուրիշների համար, այնքան աւելի ապահովուած կը լինի նորա գո- յութիւնը: Զրիստոսի ուսման անգործադրելի լինելու դէմ արած այն առարկութիւնը, թէ եթէ ես չվաստակեմ ինձ համար ու վստա- կածս չպահեմ, իմ ընտանիքը պահող չի լինի՝ արդարացի է միայն դատարկապորտ, անօգուտ, ուստի և վնասակար մարդկանց վերաբերու- թեամբ: Զրիստոս ասում է, որ աշխատու- թիւնը մարդու կեանքի անհրաժեշտ պայմանն է և որ աշխատութիւնը բարիք է տալիս մար-

դու: Ուստի սեպհական կամ ուրիշի աշխատութեան պատուէներն ուրիշ մարդկանցից խնայելը արգելք է լինում մարդու բարիքին: Սեպհական աշխատանքն ուրիշներին տալը նպաստում է մարդու բարիքին:

Թէ Բրիստոսի և թէ աշխարհի ուսմամբ մարդուն ուրիշներն են պահում, ուտեցնում, խմեցնում: միայն Բրիստոսի ուսմամբ մարդ աշխատում է ինքն ուրիշներին ծառայել, ուրիշներին որքան կարելի է օգտակար լինել, բոլորի համար պիտանի լինել, որպէս զի իրեն պահպանեն, ուտեցնեն, խմեցնեն: Եւ միշտ մարդիկ, որքան էլ չար լինին, խնամքով կը կերակրեն ու կը պահպանեն իրենց համար աշխատողին:

Ուրեմն ի՞նչպէս ապրելն է խելացի ու լաւ, աշխարհի ուսման թէ՛ Բրիստոսի ուսմանը հետեւելով:

ԴԻՆԵ Է 5 ԿՈՊ.

161

0084386

2013

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0024386

